

УДК 517.5

А.С. Сердюк (Інститут математики НАН України, Київ)

Т.А. Степанюк (Інститут математики НАН України, Київ)

A.S. Serdyuk (Institute of Mathematics NAS of Ukraine, Kyiv)

T.A. Stepaniuk (Institute of Mathematics NAS of Ukraine, Kyiv)

Рівномірні наближення сумами Фур'є на множинах згорток періодичних функцій високої гладкості

Uniform approximations by Fourier sums on the sets of convolutions of periodic functions of high smoothness

На множинах 2π -періодичних функцій f , котрі задаються (ψ, β) -інтегралами від функцій φ із L_1 встановлено нерівності типу Лебега, в яких рівномірні норми відхилень сум Фур'є виражаються через найкращі наближення в середньому тригонометричними поліномами функцій φ . Доведено асимптотичну непокращуваність одержаних оцінок за умови, коли послідовності $\psi(k)$ спадають до нуля швидше за довільну степеневу функцію.

В ряді важливих випадків встановлено асимптотичні рівності для точних верхніх меж рівномірних наближень сумами Фур'є на класах (ψ, β) -інтегралів від функцій φ , що належать одиничній кулі з простору L_1 .

On the sets of 2π -periodic functions f , which are defined with a help of (ψ, β) -integrals of the functions φ from L_1 , we establish Lebesgue-type inequalities, in which the uniform norms of deviations of Fourier sums are expressed via the best approximations by trigonometric polynomials of the functions φ . We prove that obtained estimates are best possible, in the case when the sequences $\psi(k)$ decrease to zero faster than any power function.

In some important cases we establish the asymptotic equalities for the exact upper boundaries of uniform approximations by Fourier sums on the classes of (ψ, β) -integrals of the functions φ , which belong to the unit ball of the space L_1 .

1 Вступ

Нехай L_1 — простір 2π -періодичних сумовних на $[0, 2\pi)$ функцій f в якому норма задається формулою $\|f\|_1 = \int_0^{2\pi} |f(t)| dt$; L_∞ — простір вимірних і суттєво обмежених 2π -періодичних функцій f з нормою $\|f\|_\infty = \operatorname{ess\,sup}_t |f(t)|$; C — простір неперервних 2π -періодичних функцій f , в якому норма означається рівністю $\|f\|_C = \max_t |f(t)|$.

Нехай $\psi(k)$ — довільна фіксована послідовність дійсних невід'ємних чисел, і нехай β — фіксоване дійсне число. Позначимо через $C_\beta^\psi L_1$ множину 2π -періодичних функцій, які при всіх $x \in \mathbb{R}$ зображуються у вигляді згортки

$$f(x) = \frac{a_0}{2} + \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} \Psi_\beta(x-t) \varphi(t) dt, \quad a_0 \in \mathbb{R}, \quad \varphi \in L_1, \quad \varphi \perp 1 \quad (1)$$

з твірним ядром Ψ_β вигляду

$$\Psi_\beta(t) = \sum_{k=1}^{\infty} \psi(k) \cos\left(kt - \frac{\beta\pi}{2}\right), \quad \psi(k) \geq 0, \quad \beta \in \mathbb{R}, \quad (2)$$

таким, що

$$\sum_{k=1}^{\infty} \psi(k) < \infty. \quad (3)$$

Якщо функції f і φ пов'язані рівністю (1), то функцію f в цьому співвідношенні називають (ψ, β) -похідною функції φ і позначають через f_β^ψ . З іншого боку функцію f у рівності (1) називають (ψ, β) -інтегралом функції φ і позначають через $\mathcal{J}_\beta^\psi \varphi$. Поняття (ψ, β) -похідної ((ψ, β) -інтеграла) введені О.І. Степанцем [24], [25], [26].

Підмножину функцій f з $C_\beta^\psi L_1$ таких, що $f_\beta^\psi \in B_1$, де B_1 — одинична куля в просторі L_1 , тобто

$$B_1 := \{\varphi : \|\varphi\|_1 \leq 1\},$$

будемо позначати через $C_{\beta,1}^\psi$. Зрозуміло, що умова (3) гарантує неперервність твірного ядра $\Psi_\beta(t)$ вигляду (2), а отже і істинність вкладення $C_\beta^\psi L_1 \subset C$ ($C_{\beta,1}^\psi \subset C$).

У випадку, коли $\psi(k) = e^{-\alpha k^r}$, $\alpha > 0$, $r > 0$, ядра $\Psi_\beta(t)$ вигляду (2) є узагальненими ядрами Пуассона, тобто $\Psi_\beta(t) = P_{\alpha,r,\beta}(t)$, де

$$P_{\alpha,r,\beta}(t) = \sum_{k=1}^{\infty} \psi(k) \cos\left(kt - \frac{\beta\pi}{2}\right), \quad \alpha > 0, \quad r > 0, \quad \beta \in \mathbb{R}. \quad (4)$$

При цьому множини $C_\beta^\psi L_1$ та $C_{\beta,1}^\psi$ позначатимемо відповідно через $C_\beta^{\alpha,r} L_1$ та $C_{\beta,1}^{\alpha,r}$ і називатимемо множинами узагальнених інтегралів Пуассона, а відповідні (ψ, β) -похідні f_β^ψ та (ψ, β) -інтеграли $\mathcal{J}_\beta^\psi \varphi$ позначатимемо через $f_\beta^{\alpha,r}$ та $\mathcal{J}_\beta^{\alpha,r} \varphi$ відповідно.

Простір усіх тригонометричних поліномів t_{n-1} порядку не вищого за $n - 1$ будемо позначати через $\mathcal{T}_{2n-1}$. Нехай $E_n(f)_{L_1}$ — найкращі наближення в середньому тригонометричними поліномами $t_{n-1} \in \mathcal{T}_{2n-1}$, тобто

$$E_n(f)_{L_1} = \inf_{t_{n-1} \in \mathcal{T}_{2n-1}} \|f - t_{n-1}\|_1.$$

Позначимо через $\rho_n(f; x)$ відхилення від функції f з L_1 її частинної суми Фур'є $S_{n-1}(f; \cdot)$ порядку $n - 1$

$$\rho_n(f; x) := f(x) - S_{n-1}(f; x). \quad (5)$$

Норми $\|\rho_n(f; \cdot)\|_C$ можна оцінити зверху через найкращі рівномірні наближення $E_n(f)_C = \inf_{t_{n-1} \in \mathcal{T}_{2n-1}} \|f - t_{n-1}\|_C$ за допомогою нерівності Лебега

$$\|\rho_n(f; \cdot)\|_C \leq (1 + L_{n-1})E_n(f)_C, \quad n \in \mathbb{N}, \quad f \in C, \quad (6)$$

де величини L_{n-1} — константи Лебега сум Фур'є

$$L_{n-1} = \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} |D_{n-1}(t)| dt = \frac{2}{\pi} \int_0^{\frac{\pi}{2}} \frac{|\sin(2n-1)t|}{\sin t} dt,$$

$$D_{n-1}(t) := \frac{1}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} \cos kt = \frac{\sin(n - \frac{1}{2})t}{2 \sin \frac{t}{2}}.$$

При цьому, як встановив Фейєр [3], для констант Лебега L_n має місце асимптотична рівність

$$L_n = \frac{4}{\pi^2} \ln n + \mathcal{O}(1), \quad n \rightarrow \infty, \quad (7)$$

де $\mathcal{O}(1)$ — рівномірно обмежена по n величина.

Більш точні оцінки для різниць $L_n - \frac{4}{\pi^2} \ln(n + a)$, $a > 0$, при $n \in \mathbb{N}$ можна знайти в роботах [1], [2], [4], [10], [23], [5] та ін.

З урахуванням (7), нерівність (6) можна записати у вигляді

$$\|\rho_n(f; \cdot)\|_C \leq \left(\frac{4}{\pi^2} \ln n + \mathcal{O}(1) \right) E_n(f)_C, \quad f \in C. \quad (8)$$

Незважаючи на загальність, нерівність (8) на всьому просторі C є точною за порядком. Більш того, вона є асимптотично непокращуваною в тому сенсі, що константа $\frac{4}{\pi^2}$ у формулі (8) зменшена бути не може.

Разом з тим, використання нерівностей (6) і (8) для функцій f із функціональних множин $C_{\beta}^{\psi} L_1$ чи $C_{\beta,1}^{\psi}$ може виявитись неефективним. Більш того, існують послідовності ψ такі, що для $f \in C_{\beta}^{\psi} L_1$ зазначені нерівності є неточними навіть за порядком. Щоб у цьому переконатись, покладемо $\psi(k) = e^{-\alpha k}$ і розглянемо породжені такими послідовностями

класи $C_{\beta,1}^{\psi} = C_{\beta,1}^{\alpha,1}$. Як показано в [12] при всіх $\alpha > 0$, $\beta \in \mathbb{R}$ справедлива асимптотична при $n \rightarrow \infty$ рівність

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\alpha,1})_C = \sup_{f \in C_{\beta,1}^{\alpha,1}} \|\rho_n(f; \cdot)\|_C = e^{-\alpha n} \left(\frac{1}{\pi(1 - e^{-\alpha})} + \frac{\mathcal{O}(1)}{n} \frac{e^{-\alpha}}{(1 - e^{-\alpha})^2} \right), \quad (9)$$

в якій $\mathcal{O}(1)$ — рівномірно обмежена по α , β , n величина.

Крім того, (див., наприклад, [27, с. 48]) для найкращих наближень $E_n(C_{\beta,1}^{\alpha,1})_C$ справедливі точні за порядком оцінки

$$K^{(1)} e^{-\alpha n} \leq E_n(C_{\beta,1}^{\alpha,1})_C \leq K^{(2)} e^{-\alpha n}, \quad (10)$$

в яких $K^{(1)}$ і $K^{(2)}$ — деякі додатні сталі.

Тоді для $f \in C_{\beta,1}^{\alpha,1}$ в силу (9) виконується нерівність

$$\|\rho_n(f; \cdot)\|_C \leq e^{-\alpha n} \left(\frac{1}{\pi(1 - e^{-\alpha})} + \frac{\mathcal{O}(1)}{n} \frac{e^{-\alpha}}{n(1 - e^{-\alpha})^2} \right), \quad (11)$$

в той час як використання класичної нерівності Лебега та оцінки (8) дозволяє записати більш грубу за порядком оцінку

$$\|\rho_n(f; \cdot)\|_C \leq e^{-\alpha n} \left(\frac{4K^{(2)}}{\pi^2} \ln n + \mathcal{O}(1) \right).$$

У роботі [28] О.І. Степанець, розглядаючи послідовності $\psi(k)$, що спадають до нуля повільніше за будь-яку геометричну прогресію, встановив аналогі нерівностей Лебега для множин (ψ, β) -диференційовних функцій $C_{\beta}^{\psi} C \subset C_{\beta}^{\psi} L_1$, ($C_{\beta}^{\psi} C$ — множина 2π -періодичних функцій $f(x)$, які при всіх $x \in \mathbb{R}$ зображуються у вигляді (1), де $\varphi \in C$) в яких норми відхилень $\|\rho_n(f; \cdot)\|_C$ виражаються через найкращі наближення $E_n(f_{\beta}^{\psi})_C$. Одержані в [28] нерівності виявились асимптотично точними не тільки на всіх множинах $C_{\beta}^{\psi} C$, але і на деяких важливих підмножинах із $C_{\beta}^{\psi} C$, зокрема на класах $C_{\beta}^{\psi} C^0 = \left\{ f \in C_{\beta}^{\psi} C : \|f_{\beta}^{\psi}\|_C \leq 1 \right\}$. Згодом дослідження по встановленню асимптотично точних нерівностей типу Лебега на множинах (ψ, β) -диференційовних функцій були продовжені в роботах [29], [8], [9], [14], [30], [21], [22].

В даній роботі буде знайдено нерівності типу Лебега на множинах $C_{\beta}^{\psi} L_1$, в яких норми $\|\rho_n(f; x)\|_C$ виражаються через $E_n(f_{\beta}^{\psi})_{L_1}$ і доведено їх асимптотичну непокращуваність у випадку, коли

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k \psi(k+n)}{\sum_{k=n}^{\infty} \psi(k)} = 0. \quad (12)$$

Також у роботі, за умови (12) знайдено розв'язок задачі Колмогорова–Нікольського для сум Фур'є на класах $C_{\beta,1}^{\psi}$, яка полягає у відшуканні асимптотичних рівностей величин

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C = \sup_{f \in C_{\beta,1}^{\psi}} \|f(\cdot) - S_{n-1}(f; \cdot)\|_C. \quad (13)$$

Проблеми, пов'язані зі знаходженням розв'язку задачі Колмогорова–Нікольського для сум Фур'є на класах згорток досліджувались в роботах [6], [11], [33], [35], [36], [24], [26], [12], [13], [20], [34], [15], [16] та ін.

2 Основні результати

Має місце наступне твердження.

Теорема 2.1. *Нехай $\sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k) < \infty$, $\psi(k) \geq 0$, $k = 1, 2, \dots$, $\beta \in \mathbb{R}$ і $n \in \mathbb{N}$. Тоді для довільної функції $f \in C_{\beta}^{\psi}L_1$ має місце нерівність*

$$\|f(\cdot) - S_{n-1}(f; \cdot)\|_C \leq \frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) E_n(f_{\beta}^{\psi})_{L_1}. \quad (14)$$

Крім того, для довільної функції $f \in C_{\beta}^{\psi}L_1$ можна знайти функцію $\mathcal{F}(x) = \mathcal{F}(f; n, x)$ з множини $C_{\beta}^{\psi}L_1$ таку, що $E_n(\mathcal{F}_{\beta}^{\psi})_{L_1} = E_n(f_{\beta}^{\psi})_{L_1}$ і має місце рівність

$$\|\mathcal{F}(\cdot) - S_{n-1}(\mathcal{F}; \cdot)\|_C = \left(\frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{\xi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) \right) E_n(f_{\beta}^{\psi})_{L_1}. \quad (15)$$

В (15) величина $\xi = \xi(f; n; \psi; \beta)$ є такою, що $-2 \leq \xi \leq 0$.

Доведення Теорема 2.1. Нехай $f \in C_{\beta}^{\psi}L_1$. Тоді згідно з (1) в кожній точці $x \in \mathbb{R}$ має місце інтегральне представлення

$$\rho_n(f; x) = f(x) - S_{n-1}(f; x) = \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} f_{\beta}^{\psi}(t) \Psi_{\beta, n}(x - t) dt, \quad (16)$$

де

$$\Psi_{\beta, n}(t) := \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) \cos\left(kt - \frac{\beta\pi}{2}\right), \quad \beta \in \mathbb{R}. \quad (17)$$

Функція $\Psi_{\beta, n}(t)$ ортогональна до будь-якого тригонометричного полінома t_{n-1} порядку не вищого за $n - 1$. Тоді, для довільного полінома $t_{n-1} \in \mathcal{T}_{2n-1}$ отримаємо

$$\rho_n(f; x) = \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} \delta_n(t) \Psi_{\beta, n}(x - t) dt, \quad (18)$$

де

$$\delta_n(\cdot) = \delta_n(\psi, \beta, t_{n-1}; \cdot) := f_{\beta}^{\psi}(\cdot) - t_{n-1}(\cdot). \quad (19)$$

Виберемо в якості t_{n-1} в формулі (18) поліном t_{n-1}^* найкращого наближення функції f_{β}^{ψ} в просторі L_1 , тобто такий що

$$\|f_{\beta}^{\psi} - t_{n-1}^*\|_1 = E_n(f_{\beta}^{\psi})_{L_1},$$

Тоді, використовуючи нерівність

$$\left\| \int_{-\pi}^{\pi} K(t-u)\varphi(u)du \right\|_C \leq \|K\|_{p'} \|\varphi\|_p, \quad (20)$$

$$\varphi \in L_p, \quad K \in L_{p'}, \quad 1 \leq p \leq \infty, \quad \frac{1}{p} + \frac{1}{p'} = 1$$

(див., наприклад, [7, с. 43]), отримуємо

$$\|f(\cdot) - S_{n-1}(f; \cdot)\|_C \leq \left\| \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} (f_{\beta}^{\psi}(t) - t_{n-1}^*(t)) \Psi_{\beta,n}(\cdot - t) dt \right\|_C \leq \frac{1}{\pi} \|\Psi_{\beta,n}\|_C E_n(f_{\beta}^{\psi})_{L_1}. \quad (21)$$

Знайдемо двосторонні оцінки норми $\|\Psi_{\beta,n}\|_C$. Покажемо, що при всіх $n \in \mathbb{N}$ і $\beta \in \mathbb{R}$ справедлива оцінка

$$\sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) - \frac{\pi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) \leq \|\Psi_{\beta,n}\|_C \leq \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k). \quad (22)$$

Оцінка зверху для $\|\Psi_{\beta,n}\|_C$ в (22) випливає безпосередньо з (17).

Для оцінки $\|\Psi_{\beta,n}\|_C$ знизу представимо функцію $\Psi_{\beta,n}(t)$, яка означена формулою (17), у вигляді

$$\Psi_{\beta,n}(t) = g_{\psi,n}(t) \cos\left(nt - \frac{\beta\pi}{2}\right) + h_{\psi,n}(t) \sin\left(nt - \frac{\beta\pi}{2}\right), \quad (23)$$

де

$$g_{\psi,n}(t) := \sum_{k=0}^{\infty} \psi(k+n) \cos kt, \quad (24)$$

$$h_{\psi,n}(t) := - \sum_{k=0}^{\infty} \psi(k+n) \sin kt. \quad (25)$$

Оскільки величина $\|\Psi_{\beta,n}\|_C$ періодична з періодом 2 за параметром β , то, не зменшуючи загальності, можна вважати, що $\beta \in [0, 2]$.

Позначимо

$$t_0 := \frac{\beta\pi}{2n}, \quad \beta \in [0, 2]. \quad (26)$$

В силу (23)

$$\Psi_{\beta,n}(t_0) = g_{\psi,n}(t_0). \quad (27)$$

Тоді

$$\begin{aligned} \|\Psi_{\beta,n}\|_C &\geq |\Psi_{\beta,n}(t_0)| = |g_{\psi,n}(t_0)| = |g_{\psi,n}(0) + (g_{\psi,n}(t_0) - g_{\psi,n}(0))| \\ &\geq |g_{\psi,n}(0)| - \left| (g_{\psi,n}\left(\frac{\beta\pi}{2n}\right) - g_{\psi,n}(0)) \right| = \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) - \left| (g_{\psi,n}\left(\frac{\beta\pi}{2n}\right) - g_{\psi,n}(0)) \right|. \end{aligned} \quad (28)$$

Використовуючи теорему про середнє, маємо

$$\left| g_{\psi,n} \left(\frac{\beta\pi}{2n} \right) - g_{\psi,n}(0) \right| \leq \|g'_{\psi,n}\|_C \frac{\beta\pi}{2n} \leq \frac{\pi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n). \quad (29)$$

Із (28) і (29) випливає шукана оцінка знизу для норм $\|\Psi_{\beta,n}\|_C$ в співвідношенні (22)

$$\|\Psi_{\beta,n}\|_C \geq \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) - \frac{\pi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n). \quad (30)$$

Оцінку (22) можна записати у вигляді формули

$$\|\Psi_{\beta,n}\|_C = \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{\Theta_1\pi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n), \quad (31)$$

де для величини $\Theta_1 = \Theta_1(n, \beta, \psi)$ виконуються нерівності

$$-1 \leq \Theta_1 \leq 0. \quad (32)$$

Отже, із (21) і (31) випливає нерівність (14) з Теорема 2.1.

Доведемо другу частину Теорема 2.1. Для цього нам необхідно для довільної функції $\varphi \in L_1$ знайти функцію $\Phi(\cdot) = \Phi(\varphi, \cdot) \in L_1$ таку, що $E_n(\Phi)_{L_1} = E_n(\varphi)_{L_1}$ і для якої виконується рівність

$$\begin{aligned} & \frac{1}{\pi} \left| \int_{-\pi}^{\pi} (\Phi(t) - t_{n-1}^*(t)) \Psi_{\beta,n}(0-t) dt \right| \\ &= \left(\frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{\xi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) \right) E_n(\varphi)_{L_1}, \end{aligned} \quad (33)$$

де t_{n-1}^* — поліном найкращого наближення порядку $n-1$ функції Φ в просторі L_1 .

В цьому випадку для функції $f \in C_{\beta}^{\psi} L_1$ існує функція $\Phi(\cdot) = \Phi(f_{\beta}^{\psi}; \cdot)$ така, що $E_n(\Phi)_{L_1} = E_n(f_{\beta}^{\psi})_{L_1}$, і має місце формула (33), де в ролі φ виступає функція f_{β}^{ψ} .

Розглянемо функцію

$$\mathcal{F}(\cdot) = \mathcal{J}_{\beta}^{\psi}(\Phi(\cdot) - \frac{a_0}{2}),$$

де

$$a_0 = a_0(\Phi) := \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} \Phi(t) dt.$$

Функція $\mathcal{F}$ є шуканою функцією, оскільки $\mathcal{F} \in C_{\beta}^{\psi} L_1$ і

$$E_n(\mathcal{F}_{\beta}^{\psi})_{L_1} = E_n(\Phi - \frac{a_0}{2})_{L_1} = E_n(\Phi)_{L_1} = E_n(f_{\beta}^{\psi})_{L_1},$$

і на підставі (18) і (33) має місце оцінка (15).

Доведемо (33). Нехай t^* — точка з проміжку $T = \left[\frac{\pi(1-\beta)}{2n}, 2\pi + \frac{\pi(1-\beta)}{2n} \right)$, в якій функція $|\Psi_{-\beta,n}(t)|$ набуває свого найбільшого значення, тобто,

$$|\Psi_{-\beta,n}(t^*)| = \|\Psi_{-\beta,n}\|_C = \|\Psi_{\beta,n}\|_C.$$

Покладемо $\Delta_k^n := \left[\frac{(k-1)\pi}{n} + \frac{\pi(1-\beta)}{2n}, \frac{k\pi}{n} + \frac{\pi(1-\beta)}{2n} \right)$, $k = 1, \dots, 2n$. Через k^* позначимо номер такий, що $t^* \in \Delta_{k^*}^n$. Оскільки функція $\Psi_{-\beta,n}$ є абсолютно неперервною, то для довільного $\varepsilon > 0$ існує сегмент $\ell^* = [\xi^*, \xi^* + \delta] \subset \Delta_{k^*}^n$ такий, що для довільного $t \in \ell^*$ виконується нерівність $|\Psi_{\beta,n}(t)| > \|\Psi_{\beta,n}\|_C - \varepsilon$. Ясно, що $\text{mes } \ell^* = |\ell^*| = \delta < \frac{\pi}{n}$.

Для довільного $\varphi \in L_1$ і $\varepsilon > 0$ розглянемо функцію $\Phi_\varepsilon(t)$, яка на проміжку T означена за допомогою рівностей

$$\Phi_\varepsilon(t) = \begin{cases} E_n(\varphi)_{L_1} \frac{1-\varepsilon(2\pi-\delta)}{\delta} \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right), & t \in \ell^*, \\ E_n(\varphi)_{L_1} \varepsilon \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right), & t \in T \setminus \ell^*. \end{cases} \quad (34)$$

Для функції $\Phi_\varepsilon(t)$ при достатньо малих значеннях $\varepsilon > 0$ ($\varepsilon \in (0, \frac{1}{2\pi})$) має місце наступна рівність:

$$\begin{aligned} \|\Phi_\varepsilon\|_1 &= E_n(\varphi)_{L_1} \frac{1-\varepsilon(2\pi-\delta)}{\delta} \int_{\ell^*} \left| \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right) \right| dt \\ &\quad + E_n(\varphi)_{L_1} \varepsilon \int_{T \setminus \ell^*} \left| \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right) \right| dt \\ &= E_n(\varphi)_{L_1} \left(\frac{1-\varepsilon(2\pi-\delta)}{\delta} \delta + \varepsilon(2\pi-\delta) \right) = E_n(\varphi)_{L_1}. \end{aligned} \quad (35)$$

Крім того, згідно з (34)

$$\text{sign } \Phi_\varepsilon(t) = \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right). \quad (36)$$

Оскільки для довільного тригонометричного полінома $t_{n-1} \in \mathcal{T}_{2n-1}$

$$\int_0^{2\pi} t_{n-1}(t) \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right) dt = 0,$$

то, з урахуванням (36), виконується рівність

$$\int_0^{2\pi} t_{n-1}(t) \text{sign} \left(\Phi_\varepsilon(t) - 0 \right) dt = 0, \quad t_{n-1} \in \mathcal{T}_{2n-1}.$$

Згідно з Теоремою 1.4.5 роботи [7, с.28], поліном $t_{n-1}^* \equiv 0$ є поліномом найкращого наближення функції Φ_ε в метриці простору L_1 , тобто, $E_n(\Phi_\varepsilon)_{L_1} = \|\Phi_\varepsilon\|_1$, отже з (35) випливає $E_n(\Phi_\varepsilon)_{L_1} = E_n(\varphi)_{L_1}$.

Крім того, для функції Φ_ε

$$\begin{aligned}
& \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} (\Phi_\varepsilon(t) - t_{n-1}^*(t)) \Psi_{\beta,n}(-t) dt = \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} \Phi_\varepsilon(t) \Psi_{-\beta,n}(t) dt \\
& = \frac{1 - \varepsilon(2\pi - \delta)}{\pi\delta} E_n(\varphi)_{L_1} \int_{\ell^*} \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right) \Psi_{-\beta,n}(t) dt \\
& + \frac{\varepsilon}{\pi} E_n(\varphi)_{L_1} \int_{T \setminus \ell^*} \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right) \Psi_{-\beta,n}(t) dt. \tag{37}
\end{aligned}$$

Враховуючи, що $\text{sign} \Phi_\varepsilon(t) = (-1)^k$, $t \in \Delta_k^{(n)}$, $k = 1, \dots, 2n$, а також вкладення $\ell^* \subset \Delta_{k^*}^{(n)}$, отримуємо

$$\begin{aligned}
& \left| \frac{1 - \varepsilon(2\pi - \delta)}{\pi\delta} E_n(\varphi)_{L_1} \int_{\ell^*} \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right) \Psi_{-\beta,n}(t) dt \right| \\
& = \left| (-1)^{k^*} \frac{1 - \varepsilon(2\pi - \delta)}{\pi\delta} E_n(\varphi)_{L_1} \int_{\ell^*} \Psi_{-\beta,n}(t) dt \right| \\
& \geq \frac{1 - \varepsilon(2\pi - \delta)}{\pi} E_n(\varphi)_{L_1} (\|\Psi_{\beta,n}\|_C - \varepsilon) \\
& > \frac{1 - 2\pi\varepsilon}{\pi} E_n(\varphi)_{L_1} (\|\Psi_{\beta,n}\|_C - \varepsilon) \\
& = \frac{1}{\pi} E_n(\varphi)_{L_1} (\|\Psi_{\beta,n}\|_C - 2\pi\varepsilon\|\Psi_{\beta,n}\|_C - \varepsilon + 2\pi\varepsilon^2) \\
& > E_n(\varphi)_{L_1} \left(\frac{1}{\pi} \|\Psi_{\beta,n}\|_C - \varepsilon \left(2\|\Psi_{\beta,n}\|_C + \frac{1}{\pi} \right) \right). \tag{38}
\end{aligned}$$

Крім того, неважко переконатись, що

$$\begin{aligned}
& \left| \frac{\varepsilon}{\pi} E_n(\varphi)_{L_1} \int_{T \setminus \ell^*} \text{sign} \cos \left(nt + \frac{\beta\pi}{2} \right) \Psi_{-\beta,n}(t) dt \right| \\
& \leq \frac{\varepsilon}{\pi} E_n(\varphi)_{L_1} \|\Psi_{\beta,n}\|_C (2\pi - \delta) < 2\varepsilon E_n(\varphi)_{L_1} \|\Psi_{\beta,n}\|_C. \tag{39}
\end{aligned}$$

З формул (37)–(39) випливає наступна оцінка:

$$\begin{aligned}
& \left| \int_{-\pi}^{\pi} \frac{1}{\pi} (\Phi_\varepsilon(t) - t_{n-1}^*(t)) \Psi_{\beta,n}(-t) dt \right| \\
& > E_n(\varphi)_{L_1} \left(\frac{1}{\pi} \|\Psi_{\beta,n}\|_C - \varepsilon \left(4\|\Psi_{\beta,n}\|_C + \frac{1}{\pi} \right) \right). \tag{40}
\end{aligned}$$

Виберемо ε настільки малим, щоб

$$\varepsilon < \frac{\pi \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n)}{n \left(1 + 4\pi \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) \right)} \tag{41}$$

і для цього ε покладемо

$$\Phi(t) = \Phi_\varepsilon(t). \quad (42)$$

Функція $\Phi(t)$ є шуканою функцією, оскільки $E_n(\Phi)_{L_1} = E_n(\varphi)_{L_1}$ і згідно з (22), (40) і (41)

$$\begin{aligned} & \left| \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} (\Phi(t) - t_{n-1}^*(t)) \Psi_{\beta,n}(-t) dt \right| \\ & \geq \left(\frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) - \frac{1}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) - \varepsilon \left(4 \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{1}{\pi} \right) \right) E_n(\varphi)_{L_1} \\ & \geq \left(\frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) - \frac{1}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) - \frac{\pi \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n)}{n \left(1 + 4\pi \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) \right)} \left(4 \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{1}{\pi} \right) \right) E_n(\varphi)_{L_1} \\ & \geq \left(\frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) - \frac{2}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) \right) E_n(\varphi)_{L_1}. \end{aligned} \quad (43)$$

З формул (43), (21) і (22) випливає (33). Теорему 2.1 доведено. $\square$

Зрозуміло, що формулу (14) теореми 2.1 можна записати однотишно з формулою (15) у наступному вигляді:

$$\|f(\cdot) - S_{n-1}(f; \cdot)\|_C \leq \left(\frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{\Theta_1}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) \right) E_n(f_\beta^\psi)_{L_1}, \quad (44)$$

де $\Theta_1 = \Theta_1(n, \beta, \psi)$ задовольняє нерівності (32).

Теорема 2.2. *Нехай $\sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k) < \infty$, $\psi(k) \geq 0$, $k = 1, 2, \dots$ і $\beta \in \mathbb{R}$. Тоді при усіх $n \in \mathbb{N}$ має місце формула*

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C = \frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{\Theta_2}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n), \quad (45)$$

де для величини $\Theta_2 = \Theta_2(n, \beta, \psi)$ виконуються нерівності $-1 \leq \Theta_2 \leq 0$.

Доведення. Згідно з (13) і (16) отримуємо, що

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C = \frac{1}{\pi} \sup_{\varphi \in B_1^0} \left\| \int_{-\pi}^{\pi} \varphi(t) \Psi_{\beta,n}(x-t) dt \right\|_C, \quad (46)$$

де $\Psi_{\beta,n}(\cdot)$ означена рівністю (17), а $B_1^0 := \{\varphi \in L_1 : \|\varphi\|_1 \leq 1, \varphi \perp 1\}$.

Беручи до уваги інваріантність множини B_1^0 відносно зсуву аргументу, з (46) отримуємо

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C = \frac{1}{\pi} \sup_{\varphi \in B_1^0} \int_{-\pi}^{\pi} \varphi(t) \Psi_{\beta,n}(t) dt. \quad (47)$$

На основі співвідношення двоїстості (див., напр., [7]) маємо

$$\sup_{\varphi \in B_1^0} \int_{-\pi}^{\pi} \Psi_{\beta,n}(t) \varphi(t) dt = \inf_{\lambda \in \mathbb{R}} \|\Psi_{\beta,n}(t) - \lambda\|_C, \quad (48)$$

Для знаходження двосторонньої оцінки величини $\inf_{\lambda \in \mathbb{R}} \|\Psi_{\beta,n}(t) - \lambda\|_C$ нам буде корисним наступне твердження, яке може знайти і самостійне застосування.

Лема 2.3. *Нехай $\psi(k) \geq 0$, $\sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k) < \infty$. Тоді при всіх $\beta \in \mathbb{R}$ і $n \in \mathbb{N}$ для кожної з величин*

$$I_n^{(1)} = I_n^{(1)}(\psi, \beta) := \|\Psi_{\beta,n}\|_C, \quad (49)$$

$$I_n^{(2)} = I_n^{(2)}(\psi, \beta) := \inf_{\lambda \in \mathbb{R}} \|\Psi_{\beta,n}(t) - \lambda\|_C, \quad (50)$$

$$I_n^{(3)} = I_n^{(3)}(\psi, \beta) := \frac{1}{2} \left\| \Psi_{\beta,n} \left(t + \frac{\pi}{n} \right) - \Psi_{\beta,n}(t) \right\|_C \quad (51)$$

виконуються формули

$$I_n^{(j)} = \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{\Theta_j \pi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n), \quad j = 1, 2, 3, \quad (52)$$

в яких для будь-якої з величин $\Theta_j = \Theta_j(n, \beta, \psi)$, $j = 1, 2, 3$, виконуються двосторонні оцінки

$$-1 \leq \Theta_j \leq 0, \quad j = 1, 2, 3.$$

Доведення Лема 2.3. Оскільки

$$\inf_{\lambda \in \mathbb{R}} \|\Psi_{\beta,n}(t) - \lambda\|_C \leq \|\Psi_{\beta,n}\|_C \quad (53)$$

і

$$\frac{1}{2} \left\| \Psi_{\beta,n} \left(t + \frac{\pi}{n} \right) - \Psi_{\beta,n}(t) \right\|_C \leq \inf_{\lambda \in \mathbb{R}} \|\Psi_{\beta,n}(t) - \lambda\|_C, \quad (54)$$

то

$$I_n^{(3)} \leq I_n^{(2)} \leq I_n^{(1)},$$

і, отже, необхідна оцінка зверху для кожної з величин $I_n^{(j)}$, $j = 1, 2, 3$ випливає з (22).

Залишається знайти оцінку знизу для $I_n^{(3)}$. В силу (23)–(25) і (51)

$$\begin{aligned}
I_n^{(3)} &= \frac{1}{2} \left\| \Psi_{\beta,n} \left(t + \frac{\pi}{n} \right) - \Psi_{\beta,n}(t) \right\|_C \\
&\geq \frac{1}{2} \left| \Psi_{\beta,n} \left(t_0 + \frac{\pi}{n} \right) - \Psi_{\beta,n}(t_0) \right| \\
&= \frac{1}{2} \left| g_{\psi,n} \left(t_0 + \frac{\pi}{n} \right) \cos \left(n \left(t_0 + \frac{\pi}{n} \right) - \frac{\beta\pi}{2} \right) + h_{\psi,n} \left(t_0 + \frac{\pi}{n} \right) \sin \left(n \left(t_0 + \frac{\pi}{n} \right) - \frac{\beta\pi}{2} \right) \right. \\
&\quad \left. - \left(g_{\psi,n}(t_0) \cos \left(nt_0 - \frac{\beta\pi}{2} \right) + h_{\psi,n}(t_0) \sin \left(nt_0 - \frac{\beta\pi}{2} \right) \right) \right| \\
&= \frac{1}{2} \left| -g_{\psi,n} \left(t_0 + \frac{\pi}{n} \right) - g_{\psi,n}(t_0) \right| = \frac{1}{2} \left| g_{\psi,n} \left(\frac{\beta\pi - 2\pi}{2n} \right) + g_{\psi,n} \left(\frac{\beta\pi}{2n} \right) \right| \\
&= \frac{1}{2} \left| 2g_{\psi,n}(0) + \left(g_{\psi,n} \left(\frac{(\beta - 2)\pi}{2n} \right) - g_{\psi,n}(0) \right) + \left(g_{\psi,n} \left(\frac{\beta\pi}{2n} \right) - g_{\psi,n}(0) \right) \right| \\
&\geq |g_{\psi,n}(0)| - \frac{1}{2} \left| g_{\psi,n} \left(\frac{(\beta - 2)\pi}{2n} \right) - g_{\psi,n}(0) \right| - \frac{1}{2} \left| g_{\psi,n} \left(\frac{\beta\pi}{2n} \right) - g_{\psi,n}(0) \right|, \tag{55}
\end{aligned}$$

де, як і раніше, $t_0 = \frac{\beta\pi}{2n}$, $\beta \in [0, 2]$.

За теоремою про середнє значення

$$\left| g_{\psi,n} \left(\frac{(\beta - 2)\pi}{2n} \right) - g_{\psi,n}(0) \right| \leq \|g'_{\psi,n}\|_C \frac{|\beta - 2|\pi}{2n} \leq \frac{\pi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n). \tag{56}$$

Аналогічно (див. (29))

$$\left| g_{\psi,n} \left(\frac{\beta\pi}{2n} \right) - g_{\psi,n}(0) \right| \leq \frac{\pi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n). \tag{57}$$

Об'єднуючи (55)-(57), одержуємо шукану оцінку знизу для $I_n^{(3)}$

$$I_n^{(3)} \geq \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) - \frac{\pi}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n). \tag{58}$$

Лему 2.3 доведено. $\square$

З формул (47), (48), (50) і (52) випливає, що

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C = \frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{\Theta_2}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n).$$

Теорему 2.2 доведено. $\square$

Зазначимо, що оцінки (14), (15) і (45) є асимптотичними рівностями при $n \rightarrow \infty$, якщо виконується граничне співвідношення (12), тобто коли

$$\frac{1}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) = o \left(\sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) \right), \quad n \rightarrow \infty. \tag{59}$$

Умова (59), як буде показано нижче, має місце у ряді важливих випадків, зокрема, коли послідовність $\psi(k)$ спадає до нуля при $k \rightarrow \infty$ швидше за довільну степеневу послідовність $\frac{1}{k^r}$, $r > 1$.

3 Наслідки з Теорема 2.2 для класів аналітичних та цілих функцій

Наведемо приклади важливих функціональних компактів $C_{\beta,1}^{\psi}$, для яких формула (45) дозволяє записати асимптотичні рівності для $\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C$ при $n \rightarrow \infty$.

Розглянемо випадок, коли послідовності $\psi(k)$ задовольняють умову Даламбера $\mathcal{D}_q$, $q \in [0, 1)$:

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{\psi(k+1)}{\psi(k)} = q, \quad \psi(k) > 0. \quad (60)$$

Якщо $\psi(k)$ задовольняє умову (60) при деякому $q \in [0, 1)$, то будемо записувати, що $\psi \in \mathcal{D}_q$. Нехай спочатку $q = 0$.

Згідно з Теоремою 5 роботи [32], твердження про існування послідовності $\psi \in \mathcal{D}_0$ такої, що для функції f вірне включення $f \in C_{\beta}^{\psi} L_1$ при будь-якому $\beta \in \mathbb{R}$, еквівалентне твердженню про включення $f \in \mathcal{E}$, де $\mathcal{E}$ — множина всіх 2π -періодичних дійснозначних на дійсній осі функцій, які допускають аналітичне продовження на всю комплексну площину. Отже, класи $C_{\beta,1}^{\psi}$ при $\psi \in \mathcal{D}_0$ належать до множини 2π -періодичних дійснозначних на $\mathbb{R}$ цілих функцій.

Наслідок 3.1. *Нехай $\sum_{k=n+1}^{\infty} k\psi(k) < \infty$, $\psi(k) \geq 0$, $k = 1, 2, \dots$, $n \in \mathbb{N}$ і $\beta \in \mathbb{R}$, тоді має місце рівномірна відносно всіх параметрах оцінка*

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C = \frac{1}{\pi} \psi(n) + \frac{\mathcal{O}(1)}{n} \sum_{k=n+1}^{\infty} k\psi(k). \quad (61)$$

Якщо, крім того, $\psi \in \mathcal{D}_0$, то оцінка (61) є асимптотичною рівністю при $n \rightarrow \infty$.

Доведення. Користуючись формулою (45) Теорема 2.2, можна записати

$$\begin{aligned} \mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C &= \frac{1}{\pi} \psi(n) + \mathcal{O}(1) \left(\sum_{k=1}^{\infty} \psi(k+n) + \frac{1}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) \right) \\ &= \frac{1}{\pi} \psi(n) + \frac{\mathcal{O}(1)}{n} \sum_{k=1}^{\infty} (k+n)\psi(k+n) \\ &= \frac{1}{\pi} \psi(n) + \frac{\mathcal{O}(1)}{n} \sum_{k=n+1}^{\infty} k\psi(k). \end{aligned}$$

Тим самим оцінку (61) доведено. Покажемо, що при $\psi \in \mathcal{D}_0$

$$\frac{1}{n} \sum_{k=n+1}^{\infty} k\psi(k) = o(\psi(n)), \quad n \rightarrow \infty. \quad (62)$$

Виберемо номери n такими, щоб

$$\frac{\psi(k+1)}{\psi(k)} < \frac{1}{2}, \quad k = n, n+1, \dots \quad (63)$$

Тоді, з урахуванням (63), маємо

$$\begin{aligned} \frac{1}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k) &= \left(1 + \frac{1}{n}\right) \psi(n+1) + \frac{\psi(n+1)}{n} \sum_{j=2}^{\infty} (n+j) \prod_{\ell=1}^{j-1} \frac{\psi(n+\ell+1)}{\psi(n+\ell)} \\ &< \psi(n+1) \left(2 + \frac{1}{n} \sum_{j=2}^{\infty} \frac{2j}{2^{j-1}}\right) < \psi(n+1) \left(2 + \frac{4}{n} \sum_{j=1}^{\infty} \frac{j}{2^j}\right) < 10\psi(n+1). \end{aligned} \quad (64)$$

Оскільки, в силу $\psi \in \mathcal{D}_0$

$$\psi(n+1) = o(\psi(n)), \quad n \rightarrow \infty, \quad (65)$$

то із (64) і (65) випливає (62).

Наслідок 3.1 доведено. $\square$

Зауважимо, що асимптотичну рівність (61) з залишковим членом, записаним в іншій формі, було отримано раніше в [12] і [13]. При $\psi \in \mathcal{D}_0$ оцінки залишкового члена в [12] і [13] є більш точними, ніж у формулі (61).

Типовими представниками послідовностей, що задовольняють умову $\mathcal{D}_0$ є послідовності $\psi(k) = e^{-\alpha k^{-r}}$, $r > 1$, $\alpha > 0$. Для породжуваних такими послідовностями класів $C_{\beta,1}^{r,\psi} = C_{\beta,1}^{\alpha,r}$, одержуємо наступне твердження.

Наслідок 3.2. *Нехай $r > 1$, $\alpha > 0$ і $\beta \in \mathbb{R}$. Тоді, при $n \geq \left(\frac{3}{\alpha r}\right)^{\frac{1}{r}} - 1$, $n \in \mathbb{N}$, має місце рівномірна по всіх розглядуваних параметрах оцінка*

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\alpha,r})_C = e^{-\alpha n^r} \left(\frac{1}{\pi} + \mathcal{O}(1)e^{-\alpha n^{r-1}} \left(1 + \frac{1}{\alpha r(n+1)^{r-2}}\right) \right). \quad (66)$$

Доведення. З формули (61) випливає, що

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\alpha,r})_C = \frac{1}{\pi} e^{-\alpha n^r} + \frac{\mathcal{O}(1)}{n} \sum_{k=n+1}^{\infty} k e^{-\alpha k^r}. \quad (67)$$

Легко переконатись, що при номерах n таких, що $(n+1)^r > \frac{1}{\alpha r}$

$$\frac{1}{n} \sum_{k=n+1}^{\infty} k e^{-\alpha k^r} < \frac{1}{n} \left((n+1)e^{-\alpha(n+1)^r} + \int_{n+1}^{\infty} t e^{-\alpha t^r} dt \right). \quad (68)$$

Інтегруючи частинами, отримуємо

$$\begin{aligned} \int_{n+1}^{\infty} t e^{-\alpha t^r} dt &= \int_{n+1}^{\infty} t^2 \frac{1}{\alpha r t^r} (-e^{-\alpha t^r})' dt \leq \frac{1}{\alpha r(n+1)^r} \int_{n+1}^{\infty} t^2 (-e^{-\alpha t^r})' dt \\ &= \frac{1}{\alpha r(n+1)^r} \left((n+1)^2 e^{-\alpha(n+1)^r} + 2 \int_{n+1}^{\infty} t e^{-\alpha t^r} dt \right). \end{aligned} \quad (69)$$

З останньої нерівності маємо

$$\left(1 - \frac{2}{\alpha r(n+1)^r}\right) \int_{n+1}^{\infty} t e^{-\alpha t} dt \leq \frac{(n+1)^2 e^{-\alpha(n+1)^r}}{\alpha r(n+1)^r}, \quad (70)$$

що рівносильно тому, що

$$\begin{aligned} \int_{n+1}^{\infty} t e^{-\alpha t} dt &\leq \frac{e^{-\alpha(n+1)^r}}{\alpha r(n+1)^{r-2}} \frac{\alpha r(n+1)^r}{\alpha r(n+1)^r - 2} \\ &= \frac{e^{-\alpha(n+1)^r}}{\alpha r(n+1)^{r-2}} \left(1 + \frac{2}{\alpha r(n+1)^r - 2}\right). \end{aligned} \quad (71)$$

Зі співвідношень (68) і (71) випливає, що

$$\frac{1}{n} \sum_{k=n+1}^{\infty} k e^{-\alpha k} = \mathcal{O}(1) \left(e^{-\alpha(n+1)^r} + \frac{e^{-\alpha(n+1)^r}}{\alpha r(n+1)^{r-2}} \left(1 + \frac{2}{\alpha r(n+1)^r - 2}\right) \right). \quad (72)$$

Об'єднавши (67) і (72), одержуємо, що при всіх номерах n таких, що $(n+1)^r > \frac{3}{\alpha r}$

$$\begin{aligned} \mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\alpha,r})_C &= \frac{1}{\pi} e^{-\alpha n^r} + \mathcal{O}(1) \left(e^{-\alpha(n+1)^r} + \frac{e^{-\alpha(n+1)^r}}{\alpha r(n+1)^{r-2}} \left(1 + \frac{2}{\alpha r(n+1)^r - 2}\right) \right) \\ &= e^{-\alpha n^r} \left(\frac{1}{\pi} + \mathcal{O}(1) \left(e^{-\alpha n^{r-1}} + \frac{e^{-\alpha n^{r-1}}}{\alpha r(n+1)^{r-2}} \right) \right). \end{aligned}$$

Наслідок 3.2 доведено. $\square$

Формулу (66) із залишковим членом, записаним децю в іншому вигляді було отримано в [12] і [13]. При цьому оцінки з [12] і [13] містять більш точні оцінки залишкового члена ніж у (66).

Нехай далі $q \in (0, 1)$. Згідно з Теоремою 3 роботи [32], твердження про існування послідовності $\psi \in \mathcal{D}_q$, $q \in (0, 1)$ такої, що для функції f вірне включення $C_{\beta}^{\alpha,1} L_1$ при будь-якому $\beta \in \mathbb{R}$ еквівалентне твердженню про включення $f \in \mathcal{A}$, де $\mathcal{A}$ — множина всіх 2π -періодичних дійснозначних на дійсній осі функцій, які допускають аналітичне продовження на деяку смугу $|\operatorname{Im} z| < c$, $c > 0$, комплексної площини. Отже класи $C_{\beta,1}^{\psi}$, $\psi \in \mathcal{D}_q$, $0 < q < 1$, складаються з періодичних, аналітичних у смугі $|\operatorname{Im} z| < c$ функцій, при цьому $c = \ln \frac{1}{q}$ (див., наприклад, [25, с. 32]).

Послідовності $\psi(k) = e^{-\alpha k}$, $\alpha > 0$ належать до множини $\mathcal{D}_q$ при $q = e^{-\alpha}$, а відповідні класи $C_{\beta,1}^{\psi} = C_{\beta,1}^{\alpha,1}$ породжуються ядрами Пуассона

$$P_{\alpha,1,\beta}(t) = \sum_{k=1}^{\infty} e^{-\alpha k} \cos\left(kt - \frac{\beta\pi}{2}\right), \quad \alpha > 0, \quad \beta \in \mathbb{R}. \quad (73)$$

Із Теорема 2.2 для класів $C_{\beta,1}^{\alpha,1}$ отримуємо наступне твердження.

Наслідок 3.3. Нехай $\alpha > 0$ і $\beta \in \mathbb{R}$. Тоді, при всіх $n \in \mathbb{N}$ має місце рівність

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\alpha,1})_C = e^{-\alpha n} \left(\frac{1}{\pi} \frac{1}{1 - e^{-\alpha}} + \frac{\Theta}{n} \frac{e^{-\alpha}}{(1 - e^{-\alpha})^2} \right), \quad (74)$$

де для величини $\Theta = \Theta(n, \alpha, \beta)$ виконуються нерівності $-1 \leq \Theta \leq 0$.

Доведення. Покладемо $q = e^{-\alpha}$. Тоді, з Теорема 2.2 випливає, що при всіх $n \in \mathbb{N}$

$$\begin{aligned} \mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\alpha,1})_C &= \frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} q^k + \frac{\Theta}{n} \sum_{k=0}^{\infty} kq^{k+n} \\ &= \frac{1}{\pi} \frac{q^n}{1 - q} + \frac{\Theta}{n} \left(\sum_{k=n}^{\infty} kq^k - n \sum_{k=n}^{\infty} q^k \right) \\ &= \frac{1}{\pi} \frac{q^n}{1 - q} + \frac{\Theta}{n} \left(\frac{nq^n(1 - q) + q^{n+1}}{(1 - q)^2} - \frac{nq^n}{1 - q} \right) \\ &= \frac{1}{\pi} \frac{q^n}{1 - q} + \frac{\Theta}{n} \frac{q^{n+1}}{(1 - q)^2}, \end{aligned} \quad (75)$$

де була використана наступна рівність:

$$\sum_{k=n}^{\infty} kq^k = \frac{nq^n(1 - q) + q^{n+1}}{(1 - q)^2}, \quad q \in (0, 1), \quad n \in \mathbb{N}.$$

Наслідок 3.3 доведено. $\square$

Оцінка (74) уточнює асимптотичні рівності для величин $\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\alpha,r})_C$, які були встановлені в [12] і [13]. Асимптотичні рівності для величин $\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C$ при $\psi \in \mathcal{D}_q$, $q \in (0, 1)$, містяться у наступному твердженні.

Наслідок 3.4. Нехай $\psi \in \mathcal{D}_q$, $q \in (0, 1)$, $\beta \in \mathbb{R}$, $n \in \mathbb{N}$. Тоді при всіх номерах n таких, що

$$\frac{1}{n} + \varepsilon_n < \frac{1 - q}{2}, \quad (76)$$

де

$$\varepsilon_n := \sup_{k \geq n} \left| \frac{\psi(k+1)}{\psi(k)} - q \right|, \quad (77)$$

має місце рівномірна відносно всіх розглядуваних параметрів оцінка

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C = \psi(n) \left(\frac{1}{\pi(1 - q)} + \mathcal{O}(1) \left(\frac{q}{n(1 - q)^2} + \frac{\varepsilon_n}{(1 - q)^2} \right) \right). \quad (78)$$

Доведення. З Лема 1 роботи [30] випливає, що при $\psi \in \mathcal{D}_q$, $0 < q < 1$, $n \in \mathbb{N}$, має місце рівність

$$\sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) = \psi(n) \left(\frac{1}{q^n} \sum_{k=n}^{\infty} q^k + r_n \right), \quad (79)$$

де для залишку r_n при всіх номерах n таких, що

$$\varepsilon_n < \frac{1 - q}{2} \quad (80)$$

виконується оцінка

$$|r_n| \leq \frac{\varepsilon_n}{(1-q-\varepsilon_n)(1-q)} \leq \frac{2\varepsilon_n}{(1-q)^2}. \quad (81)$$

Очевидно, що якщо $\psi \in \mathcal{D}_q$, $0 < q < 1$, то і послідовність $k\psi(k)$ також задовольняє умову $\mathcal{D}_q$, а тому знову ж таки в силу Лема 1 із [30]

$$\sum_{k=n+1}^{\infty} k\psi(k) = (n+1)\psi(n+1) \left(\frac{1}{q^{n+1}} \sum_{k=n+1}^{\infty} q^k + r_{n+1}^* \right), \quad (82)$$

де для залишку r_{n+1}^* при усіх номерах n таких, що

$$\varepsilon_{n+1}^* := \sup_{k \geq n+1} \left| \frac{\psi(k+1)(k+1)}{\psi(k)k} - q \right| < \frac{1-q}{2} \quad (83)$$

виконується оцінка

$$|r_{n+1}^*| \leq \frac{2\varepsilon_{n+1}^*}{(1-q)^2}. \quad (84)$$

Із означень величин ε_n і ε_{n+1}^* (див. (77) і (83)) маємо

$$\varepsilon_{n+1}^* \leq \sup_{k \geq n+1} \left| \frac{\psi(k+1)}{\psi(k)} - q \right| + \frac{1}{n+1} = \varepsilon_{n+1} + \frac{1}{n+1} < \varepsilon_n + \frac{1}{n}. \quad (85)$$

Із (85) видно, що виконання нерівності (76) гарантує і виконання нерівностей (80) і (83), а отже і оцінок (81) і (84) для залишків у рівностях (79) і (82).

Тоді в силу оцінки (45) Теорема 2.2 і рівностей (79) і (82) впливає, що при всіх номерах n , які задовольняють умову (76), справджуються співвідношення

$$\begin{aligned} \mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C &= \frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \frac{\mathcal{O}(1)}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) \\ &= \frac{\psi(n)}{\pi} \left(\frac{1}{q^n} \sum_{k=n}^{\infty} q^k + r_n \right) + \frac{\mathcal{O}(1)}{n} \sum_{k=n+1}^{\infty} (k-n)\psi(k) \\ &= \frac{\psi(n)}{\pi} \left(\frac{1}{1-q} + \mathcal{O}(1) \frac{\varepsilon_n}{(1-q)^2} \right) + \mathcal{O}(1) \left(\frac{1}{n} \sum_{k=n+1}^{\infty} k\psi(k) - \sum_{k=n+1}^{\infty} \psi(k) \right) \\ &= \psi(n) \left(\frac{1}{\pi(1-q)} + \mathcal{O}(1) \frac{\varepsilon_n}{(1-q)^2} \right) \\ &\quad + \mathcal{O}(1)\psi(n+1) \left(\frac{n+1}{n} \left(\frac{1}{q^{n+1}} \sum_{k=n+1}^{\infty} q^k + \frac{\varepsilon_{n+1}^*}{(1-q)^2} \right) - \frac{1}{q^{n+1}} \sum_{k=n+1}^{\infty} q^k + \frac{\varepsilon_{n+1}}{(1-q)^2} \right) \\ &= \psi(n) \left(\frac{1}{\pi(1-q)} + \mathcal{O}(1) \frac{\varepsilon_n}{(1-q)^2} \right) + \mathcal{O}(1)\psi(n+1) \left(\frac{1}{n(1-q)} + \frac{\varepsilon_n + \frac{1}{n}}{(1-q)^2} \right) \\ &= \psi(n) \left(\frac{1}{\pi(1-q)} + \mathcal{O}(1) \left(\frac{\varepsilon_n}{(1-q)^2} + \frac{\psi(n+1)}{\psi(n)} \frac{1}{n(1-q)^2} \right) \right) \\ &= \psi(n) \left(\frac{1}{\pi(1-q)} + \mathcal{O}(1) \left(\frac{\varepsilon_n}{(1-q)^2} + \frac{q}{n(1-q)^2} \right) \right). \end{aligned} \quad (86)$$

Наслідок 3.4 доведено. $\square$

Асимптотичні рівності (78) вперше були встановлені в роботах [12] і [13].

4 Наслідки з Теорема 2.2 для класів нескінченно диференційовних функцій

В даному підрозділі будемо вважати, що послідовності $\psi(k)$, що породжують множини $C_{\beta}^{\psi}L_1$ та $C_{\beta,1}^{\psi}$, є звуженням на множину натуральних чисел деяких додатних неперервних опуклих донизу функцій $\psi(t)$ неперервного аргументу $t \geq 1$, що прямують до нуля при $t \rightarrow \infty$. Множину всіх таких функцій ψ позначають через $\mathfrak{M}$:

$$\mathfrak{M} = \left\{ \psi \in C[1, \infty) : \psi(t) > 0, \psi(t_1 - 2\psi((t_1 + t_2)/2)) + \psi(t_2) \geq 0 \forall t_1, t_2 \in [1, \infty), \lim_{t \rightarrow \infty} \psi(t) = 0 \right\}. \quad (87)$$

Наслідуючи О.І. Степанця (див., наприклад, [26, с. 160]), кожній функції $\psi \in \mathfrak{M}$ поставимо у відповідність характеристики

$$\eta(t) = \eta(\psi; t) = \psi^{-1} \left(\frac{1}{2} \psi(t) \right)$$

та

$$\mu(t) = \mu(\psi; t) = \frac{t}{\eta(t) - t},$$

де ψ^{-1} — обернена до ψ функція, і покладемо

$$\mathfrak{M}_{\infty}^{+} = \{ \psi \in \mathfrak{M} : \mu(t) \uparrow, t \rightarrow \infty \}.$$

Через $\mathfrak{M}^{\alpha}$ позначимо підмножину всіх функцій $\psi \in \mathfrak{M}$, для яких величина

$$\alpha(t) = \alpha(\psi; t) := \frac{\psi(t)}{t|\psi'(t)|}, \quad \psi'(t) := \psi'(t+0), \quad (88)$$

спадає до нуля при $t \rightarrow \infty$:

$$\mathfrak{M}^{\alpha} = \left\{ \psi \in \mathfrak{M} : \lim_{t \rightarrow \infty} \alpha(\psi; t) = 0 \right\}. \quad (89)$$

Згідно з Теоремою 2 роботи [31], твердження про існування послідовності $\psi \in \mathfrak{M}^{\alpha}$ (або $\psi \in \mathfrak{M}_{\infty}^{+}$), такої, що для функції f вірне включення $f \in C_{\beta}^{\psi}L_1$ при будь-якому $\beta \in \mathbb{R}$, еквівалентне твердженню про включення $f \in D^{\infty}$, де D^{∞} — множина всіх нескінченно диференційовних 2π -періодичних дійснозначних функцій. А отже, класи $C_{\beta,1}^{\psi}$ при $\psi \in \mathfrak{M}^{\alpha}$ (або $\psi \in \mathfrak{M}_{\infty}^{+}$), є класами нескінченно диференційовних періодичних функцій. В тій же роботі було показано, що має місце включення

$$\mathfrak{M}_{\infty}^{+} \subset \mathfrak{M}^{\alpha} \subset \mathfrak{M}^{\infty} = \left\{ \psi \in \mathfrak{M} : \forall r > 0 \lim_{t \rightarrow \infty} t^r \psi(t) = 0 \right\}, \quad (90)$$

яке означає, що функції $\psi(t)$ із $\mathfrak{M}^{\alpha}$ спадають до нуля швидше за довільну степеневу функцію.

Для величин $\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C$, $\psi \in \mathfrak{M}_\infty^+$ за умови $\eta(n) - n > 2$ відомі точні порядкові рівності

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C \asymp \psi(n)(\eta(n) - n), \quad (91)$$

які співпадають з точними порядковими рівностями для найкращих рівномірних наближень тригонометричними поліномами порядку $n - 1$

$$E_n(C_{\beta,1}^\psi)_C = \inf_{t_{n-1} \in \mathcal{T}} \|f - t_{t_{n-1}}\|_C$$

а саме, (див., наприклад, [17])

$$E_n(C_{\beta,1}^\psi)_C \asymp \mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C \asymp \psi(n)(\eta(n) - n), \quad (92)$$

(тут і надалі запис $A(n) \asymp B(n)$ для додатних послідовностей $A(n)$ і $B(n)$ означає існування додатних констант K_1 і K_2 таких, що $K_1 B(n) \leq A(n) \leq K_2 B(n)$, $n \in \mathbb{N}$).

Як показано в [27, с. 166] для довільної функції ψ із $\mathfrak{M}_\infty^+$ має місце порядкова рівність

$$\eta(t) - t \asymp \lambda(t), \quad t \geq 1, \quad (93)$$

де $\lambda(t)$ — характеристика вигляду

$$\lambda(t) = \lambda(\psi; t) := \frac{\psi(t)}{|\psi'(t)|}. \quad (94)$$

З урахуванням (91) можна записати у вигляді

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C \asymp \psi(n)\lambda(n). \quad (95)$$

Наступне твердження містить сильну асимптотику величин $\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C$, $\psi \in \mathfrak{M}^\alpha$ при деяких природних обмеженнях на $\alpha(t)$ і $\lambda(t)$.

Теорема 4.1. *Нехай $\beta \in \mathbb{R}$, $\psi \in \mathfrak{M}$ і характеристики (88) і (94) задовольняють умови*

$$\alpha(t) \downarrow 0, \quad (96)$$

$$\lambda(t) \uparrow \infty, \quad t \rightarrow \infty. \quad (97)$$

Тоді для всіх $n \in \mathbb{N}$ таких, що

$$\alpha(n) \leq \frac{1}{4} \quad (98)$$

виконується оцінка

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C = \psi(n)\lambda(n) \left(\frac{1}{\pi} + \frac{\xi_1}{\lambda(n)} + \xi_2 \alpha(n) \right), \quad (99)$$

де $-1 \leq \xi_1 \leq 1 + \frac{1}{\pi}$ та $-4 \leq \xi_2 \leq \frac{4}{3} \left(1 + \frac{1}{\pi}\right)$.

Доведення Теорема 4.1. Для оцінки величини $\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C$ використаємо формулу (45) із Теорема 2.2. При цьому нам буде необхідно знайти оцінки рядів $\Sigma_1 = \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k)$ та $\Sigma_2 = \sum_{k=n}^{\infty} k\psi(k)$.

В силу монотонного спадання функції $\psi \in \mathfrak{M}$ бачимо, що

$$\int_n^{\infty} \psi(t)dt \leq \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) \leq \psi(n) + \int_n^{\infty} \psi(t)dt, \quad (100)$$

а, отже,

$$\sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) = \int_n^{\infty} \psi(t)dt + \Theta_4 \psi(n), \quad 0 \leq \Theta_4 \leq 1. \quad (101)$$

Оцінка інтеграла $\int_n^{\infty} \psi(t)dt$ впливає з наступного твердження, яке може мати і самостійний інтерес.

Лема 4.2. *Нехай $\psi \in \mathfrak{M}$, $\lambda(t)$ монотонно неспадає, а $\alpha(t)$ монотонно незростає на $[1, \infty)$. Тоді при всіх $a \geq 1$, таких, що $\alpha(a) < 1$, виконуються оцінки*

$$\lambda(a)\psi(a) \leq \int_a^{\infty} \psi(t)dt \leq \lambda(a)\psi(a) \left(1 + \frac{\alpha(a)}{1 - \alpha(a)}\right). \quad (102)$$

Доведення Лема 4.2. Оскільки в силу включення $\psi \in \mathfrak{M}$, функція $\psi(t)$ є локально абсолютно неперервною на $[1, \infty)$, то, враховуючи монотонне неспадання $\lambda(t)$, одержуємо шукану оцінку знизу

$$I_1 := \int_a^{\infty} \psi(t)dt = \int_a^{\infty} -\psi'(t)\lambda(t)dt \geq \lambda(a) \int_a^{\infty} (-\psi'(t))dt = \psi(a)\lambda(a), \quad (103)$$

З іншого боку, враховуючи монотонне незростання функції $\alpha(t)$, і застосовуючи метод інтегрування частинами, маємо

$$\begin{aligned} I_1 &= \int_a^{\infty} \psi(t)dt = \int_a^{\infty} \alpha(t)(-\psi'(t)t)dt \leq \alpha(a) \int_a^{\infty} (-\psi'(t)t)dt \\ &= \alpha(a) \left(\psi(a)a + \int_a^{\infty} \psi(t)dt \right) = \psi(a)\lambda(a) + \alpha(a)I_1. \end{aligned} \quad (104)$$

З (104) одержуємо, що

$$I_1 \leq \frac{\lambda(a)\psi(a)}{1 - \alpha(a)} = \lambda(a)\psi(a) \left(1 + \frac{\alpha(a)}{1 - \alpha(a)}\right). \quad (105)$$

Із (103) і (105) впливає (102). Лему 4.2 доведено. $\square$

Застосування Лема 4.2 при $a = n$, $n \in \mathbb{N}$, за умови (98) дозволяє записати, що

$$I_1 = \int_a^\infty \psi(t) dt = \psi(n)\lambda(n) (1 + \Theta_5\alpha(n)), \quad 0 \leq \Theta_5 \leq \frac{4}{3}. \quad (106)$$

Отже, з урахуванням (101) і (106) при $\alpha(n) \leq \frac{1}{4}$

$$\sum_{k=n}^\infty \psi(k) = \psi(n)\lambda(n) \left(1 + \frac{\Theta_4}{\lambda(n)} + \Theta_5\alpha(n) \right), \quad 0 \leq \Theta_5 \leq \frac{4}{3}, \quad 0 \leq \Theta_4 \leq 1. \quad (107)$$

Далі знайдемо оцінку для $\Sigma_2 = \sum_{k=n}^\infty k\psi(k)$. В силу (98) функція $t\psi(t)$ спадає на $[n, \infty)$, а тому

$$\int_n^\infty t\psi(t) dt \leq \sum_{k=n}^\infty k\psi(k) \leq n\psi(n) + \int_n^\infty t\psi(t) dt, \quad (108)$$

і, отже,

$$\sum_{k=n}^\infty k\psi(k) = \int_n^\infty t\psi(t) dt + \Theta_6 n\psi(n), \quad 0 \leq \Theta_6 \leq 1. \quad (109)$$

Для оцінки інтеграла $I_2 = \int_n^\infty t\psi(t) dt$ знову використаємо метод інтегрування частинами і врахуємо (90) та умову незростання $\alpha(n)$

$$\begin{aligned} I_2 &= \int_n^\infty t\psi(t) dt = \int_n^\infty t^2 \frac{\psi(t)}{-t\psi'(t)} (-\psi'(t)) dt \leq \alpha(n) \int_n^\infty t^2 (-\psi'(t)) dt \\ &= \alpha(n) (n^2\psi(n) + 2I_2), \end{aligned} \quad (110)$$

З останніх співвідношень і умови (98) маємо

$$I_2 (1 - 2\alpha(n)) \leq \alpha(n)n^2\psi(n)$$

і, отже, з урахуванням умови (98) маємо

$$\begin{aligned} I_2 &\leq \psi(n)n^2\alpha(n) \frac{1}{1 - 2\alpha(n)} = \psi(n)n^2\alpha(n) \left(1 + \frac{2\alpha(n)}{1 - 2\alpha(n)} \right) \\ &\leq \psi(n)n^2\alpha(n) (1 + 4\alpha(n)) = \psi(n)n\lambda(n)(1 + 4\alpha(n)). \end{aligned} \quad (111)$$

З іншого боку, з урахуванням умови (106),

$$I_2 = \int_n^\infty t\psi(t) dt \geq n \int_n^\infty \psi(t) dt \geq \psi(n)n\lambda(n). \quad (112)$$

Об'єднання (111) і (112) дозволяє записати, що при $\alpha(n) \leq \frac{1}{4}$

$$\int_n^{\infty} t\psi(t)dt = \psi(n)n\lambda(n)(1 + \Theta_7\alpha(n)), \quad 0 \leq \Theta_7 \leq 4. \quad (113)$$

Із формул (109) і (113) випливає, що за умов (94) і (98)

$$\sum_{k=n}^{\infty} k\psi(k) = \psi(n)n\lambda(n) \left(1 + \Theta_7\alpha(n) + \frac{\Theta_6}{\lambda(n)} \right), \quad 0 \leq \Theta_7 \leq 4, \quad 0 \leq \Theta_6 \leq 1. \quad (114)$$

Користуючись оцінками (108) і (107), одержуємо

$$\begin{aligned} & \frac{1}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) = \frac{1}{n} \sum_{k=0}^{\infty} k\psi(k+n) \\ &= \frac{1}{n} \left(\sum_{k=n}^{\infty} k\psi(k) - n \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) \right) \\ &= \frac{1}{n} \sum_{k=n}^{\infty} k\psi(k) - \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) \\ &= \psi(n)\lambda(n) \left(1 + \Theta_7\alpha(n) + \frac{\Theta_6}{\lambda(n)} \right) - \psi(n)n\lambda(n) \left(1 + \Theta_5\alpha(n) + \frac{\Theta_4}{\lambda(n)} \right) \\ &= \psi(n)\lambda(n) \left((\Theta_7 - \Theta_5)\alpha(n) + \frac{\Theta_6 - \Theta_4}{\lambda(n)} \right). \end{aligned} \quad (115)$$

На підставі формули (45) із Теорема 2.2 та оцінок (107) та (115), отримуємо, що для всіх номерів n таких, що виконується нерівність (98)

$$\begin{aligned} \mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C &= \frac{1}{\pi} \sum_{k=n}^{\infty} \psi(k) + \Theta_2 \frac{1}{n} \sum_{k=1}^{\infty} k\psi(k+n) \\ &= \frac{1}{\pi} \psi(n)\lambda(n) \left(1 + \frac{\Theta_4}{\lambda(n)} + \Theta_5\alpha(n) \right) + \Theta_2 \psi(n)\lambda(n) \left(1 + \frac{\Theta_6 - \Theta_4}{\lambda(n)} + (\Theta_7 - \Theta_5)\alpha(n) \right) \\ &= \psi(n)\lambda(n) \left(\frac{1}{\pi} + \frac{\Theta_4/\pi + \Theta_2(\Theta_6 - \Theta_4)}{\lambda(n)} + \left(\frac{\Theta_5}{\pi} + \Theta_2(\Theta_7 - \Theta_5) \right) \alpha(n) \right). \end{aligned} \quad (116)$$

Оскільки для величини $\xi_1 = \frac{\Theta_4}{\pi} + \Theta_2(\Theta_6 - \Theta_4)$ виконується оцінка

$$-1 \leq \xi_1 \leq 1 + \frac{1}{\pi},$$

а для $\xi_2 = \frac{\Theta_5}{\pi} + \Theta_2(\Theta_7 - \Theta_5)$ — оцінка

$$-4 \leq \xi_2 \leq \frac{4}{3} \left(1 + \frac{1}{\pi} \right),$$

то із (116) випливає (99). Теорему 4.1 доведено. $\square$

Наведемо наслідок з Теорема 4.1 у випадку, коли $\psi(t) = e^{-\alpha t^{-r}}$, $\alpha > 0$, $0 < r \leq 1$, тобто коли класи $C_{\beta,1}^{\psi}$ є класами узагальнених інтегралів Пуассона $C_{\beta,1}^{\alpha,r}$. Легко переконатись, що для вказаних $\psi(t)$ при всіх $t \geq 1$,

$$\lambda(t) = \frac{t^{1-r}}{\alpha r}, \quad \alpha(t) = \frac{1}{\alpha r t^r}. \quad (117)$$

Із (117) видно, що умови (96) і (97) Теорема 4.1 виконуються. При цьому виконання нерівності $\frac{1}{\alpha r n^r} \leq \frac{1}{4}$ рівносильне виконанню умови (98). Отже, з Теорема 4.1 випливає наступне твердження.

Наслідок 4.3. *Нехай $0 < r < 1$, $\alpha > 0$, $\beta \in \mathbb{R}$, $n \in \mathbb{N}$. Тоді при всіх $n \geq \left(\frac{4}{\alpha r}\right)^{\frac{1}{r}}$ справедлива рівномірно обмежена по всіх розглядуваних параметрах оцінка*

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\alpha,r})_C = e^{-\alpha n^r} n^{1-r} \left(\frac{1}{\pi \alpha r} + \mathcal{O}(1) \left(\frac{1}{(\alpha r)^2} \frac{1}{n^r} + \frac{1}{n^{1-r}} \right) \right). \quad (118)$$

Значимо, що оцінка вигляду (118) при дещо жорсткіших обмеженнях на n була знайдена у роботах [18]– [20]. У зазначених роботах містяться двосторонні оцінки величини $\mathcal{O}(1)$ через абсолютні сталі.

Наведемо ще декілька прикладів застосування Теорема 4.1 для різних функцій ψ із $\mathfrak{M}$, які задовольняють умовам (96) і (97).

Будемо розглядати $\psi(t)$ вигляду

$$\psi(t) = (t+2)^{-\ln \ln(t+2)}, \quad t \geq 1, \quad (119)$$

$$\psi(t) = e^{-\ln^2(t+1)}, \quad t \geq 1, \quad (120)$$

$$\psi(t) = e^{-\frac{t+2}{\ln(t+2)}}, \quad t \geq 1. \quad (121)$$

Для зазначених функцій $\psi(t)$ знайдемо характеристики $\lambda(t)$ і $\alpha(t)$. Результати обчислень відображено в наступній таблиці:

№	Функція $\psi(t)$	$\alpha(t)$	$\lambda(t)$
1.	$(t+2)^{-\ln \ln(t+2)}$	$\frac{t+2}{t} \frac{1}{1+\ln \ln(t+2)}$	$\frac{t+2}{1+\ln \ln(t+2)}$
2.	$e^{-\ln^2(t+1)}$	$\frac{t+1}{t} \frac{1}{2 \ln(t+1)}$	$\frac{t+1}{2 \ln(t+1)}$
3.	$e^{-\frac{t+2}{\ln(t+2)}}$	$\frac{\ln^2(t+2)}{t(\ln(t+2)-1)}$	$\frac{\ln^2(t+2)}{\ln(t+2)-1}$

Із Теорема 4.1 і наведених в таблиці значень $\alpha(t)$ і $\lambda(t)$ отримуємо асимптотичні при $n \rightarrow \infty$ рівності для величин $\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C$ у випадку, коли ψ мають вигляд (119)–(121).

Наслідок 4.4. *Нехай $\psi(k) = (k+2)^{-\ln \ln(k+2)}$, $k = 1, 2, \dots$, $\beta \in \mathbb{R}$ і $n \in \mathbb{N}$. Тоді при $n \rightarrow \infty$ виконується асимптотична рівність*

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^{\psi})_C = \frac{1}{\pi} \psi(n) \frac{n}{\ln \ln(n+2)} + \mathcal{O}(1) \psi(n) \frac{n}{(\ln \ln(n+2))^2}. \quad (122)$$

Наслідок 4.5. Нехай $\psi(k) = e^{-\ln^2(k+1)}$, $k = 1, 2, \dots$, $\beta \in \mathbb{R}$ і $n \in \mathbb{N}$. Тоді при $n \rightarrow \infty$ має місце асимптотична рівність

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C = \frac{1}{2\pi} \frac{\psi(n)n}{\ln(n+1)} + \mathcal{O}(1)\psi(n) \frac{n}{\ln^2(n+1)}. \quad (123)$$

Наслідок 4.6. Нехай $\psi(k) = e^{-\frac{k+2}{\ln(k+2)}}$, $k = 1, 2, \dots$, $\beta \in \mathbb{R}$ і $n \in \mathbb{N}$. Тоді при $n \rightarrow \infty$ має місце асимптотична рівність

$$\mathcal{E}_n(C_{\beta,1}^\psi)_C = \frac{1}{\pi} \psi(n) \ln(n+2) + \mathcal{O}(1)\psi(n). \quad (124)$$

Зауважимо, що у випадку, коли $\psi \in \mathfrak{M}$ і при $t \rightarrow \infty$ $\alpha(t) \rightarrow 0$ і $\lambda(t) \rightarrow \infty$ за додаткової умови, що функція $\psi(t)$ є диференційовною скрізь на $[1, \infty)$, граничне співвідношення (12), яке гарантує той факт, що оцінки (15) і (45) є асимптотичними рівностями, завжди виконується.

Дійсно, застосувавши правило Лопіталя, маємо

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\int_n^\infty \psi(t) dt}{\psi(n)} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\psi(n)}{|\psi'(n)|} = \lim_{n \rightarrow \infty} \lambda(n) = \infty, \quad (125)$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\int_n^\infty t\psi(t) dt}{n\psi(n)} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{-n\psi(n)}{\psi(n) + n\psi'(n)} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\lambda(n)}{1 - \alpha(n)} = \infty. \quad (126)$$

Тоді, з урахуванням (101) і (109) мають місце асимптотичні рівності

$$\sum_{k=n}^\infty \psi(k) = \int_n^\infty \psi(t) dt + \mathcal{O}(1)\psi(n), \quad (127)$$

$$\sum_{k=n}^\infty k\psi(k) = \int_n^\infty t\psi(t) dt + \mathcal{O}(1)n\psi(n). \quad (128)$$

Використовуючи формули (125)–(109) і застосувавши правило Лопіталя, отримуємо

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{n} \sum_{k=1}^\infty k\psi(k+n)}{\sum_{k=n}^\infty \psi(k)} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{n} \sum_{k=1}^\infty k\psi(k) - \sum_{k=n}^\infty \psi(k)}{\sum_{k=n}^\infty \psi(k)} \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{n} \sum_{k=1}^\infty k\psi(k)}{\sum_{k=n}^\infty \psi(k)} - 1 = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{n} \int_n^\infty t\psi(t) dt}{\int_n^\infty \psi(t) dt} - 1 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
&= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{-n\psi(n)}{\int_n^\infty \psi(t)dt - n\psi(n)} - 1 = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{-\int_n^\infty \psi(t)dt}{\int_n^\infty \psi(t)dt - n\psi(n)} \\
&= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\psi(n)}{-2\psi(n) - n\psi'(n)} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{\psi(n)}{-n\psi'(n)}}{1 - \frac{2\psi(n)}{-n\psi'(n)}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\alpha(n)}{1 - \alpha(n)} = 0. \tag{129}
\end{aligned}$$

Тим самим рівність (12) доведено.

5 Коментарі щодо нерівностей Лебега

У підрозділах 3 і 4 були наведені наслідки з Теореми 2.2 для швидко спадних послідовностей $\psi(k)$, для яких формула (45) є асимптотичною рівністю, або, що те саме, коли справджується (12). Зрозуміло, що у всіх розглянутих у підрозділах 3 і 4 частинних випадках для $\psi(\cdot)$ легко одержати і асимптотично непокрашвані нерівності типу Лебега вигляду (44). Ми обмежидись лише формулюванням лише деяких тверджень, які випливають із Теореми 2.1. Спочатку сформулюємо відповідні твердження для $\psi(t) = e^{-\alpha t}$, $\alpha > 0$ і $r > 0$. Випадки $r > 1$, $r = 1$ і $r \in (0, 1)$ виділяються окремо.

Наслідок 5.1. *Нехай $r > 1$, $\alpha > 1$ і $\beta \in \mathbb{R}$. Тоді при $n \geq \left(\frac{3}{\alpha r}\right)^{\frac{1}{r}} - 1$ для довільної функції $f \in C_{\beta}^{\alpha, r} L_1$ має місце нерівність*

$$\|f(\cdot) - S_{n-1}(f; \cdot)\|_C \leq e^{-\alpha n} \left(\frac{1}{\pi} + \mathcal{O}(1)e^{-\alpha n^{r-1}} \left(1 + \frac{1}{\alpha r(n+1)^{r-2}} \right) \right) E_n(f_{\beta}^{\alpha, r})_{L_1}. \tag{130}$$

Крім того, для довільної функції $f \in C_{\beta}^{\alpha, r} L_1$ можна знайти функцію $\mathcal{F}(x) = \mathcal{F}(f; n, x)$ з множини $C_{\beta}^{\alpha, r} L_1$ таку, що $E_n(\mathcal{F}_{\beta}^{\alpha, r})_{L_1} = E_n(f_{\beta}^{\alpha, r})_{L_1}$ і має місце рівність

$$\|\mathcal{F}(\cdot) - S_{n-1}(\mathcal{F}(\cdot); \cdot)\|_C = e^{-\alpha n} \left(\frac{1}{\pi} + \mathcal{O}(1)e^{-\alpha n^{r-1}} \left(1 + \frac{1}{\alpha r(n+1)^{r-2}} \right) \right) E_n(f_{\beta}^{\alpha, r})_{L_1}. \tag{131}$$

У (130) і (131) $\mathcal{O}(1)$ – рівномірно обмежена по всіх параметрах величина.

Аналоги нерівності (130) і формули (131), яка доводить асимптотичну непокрашваність зазначеної нерівності, в яких залишкові члени записані в дещо іншій формі, отримано в [9].

Наслідок 5.2. *Нехай $\alpha > 0$, $\beta \in \mathbb{R}$ і $n \in \mathbb{N}$. Тоді для довільної функції $f \in C_{\beta}^{\alpha, 1} L_1$ має місце нерівність*

$$\|f(\cdot) - S_{n-1}(f; \cdot)\|_C \leq \frac{1}{\pi} \frac{e^{-\alpha n}}{1 - e^{-\alpha}} E_n(f_{\beta}^{\alpha, 1})_{L_1}. \tag{132}$$

Крім того, для довільної функції $f \in C_{\beta}^{\alpha, 1} L_1$ можна знайти функцію $\mathcal{F}(x) = \mathcal{F}(f; n, x)$ з множини $C_{\beta}^{\alpha, 1} L_1$ таку, що $E_n(\mathcal{F}_{\beta}^{\alpha, 1})_{L_1} = E_n(f_{\beta}^{\alpha, 1})_{L_1}$ і має місце рівність

$$\|\mathcal{F}(\cdot) - S_{n-1}(\mathcal{F}(\cdot); \cdot)\|_C = e^{-\alpha n} \left(\frac{1}{\pi} \frac{1}{1 - e^{-\alpha}} + \frac{\xi}{n} \frac{1}{(1 - e^{-\alpha})^2} \right) E_n(f_{\beta}^{\alpha, 1})_{L_1}, \tag{133}$$

де для величини $\xi = \xi(f; n; \alpha; \beta)$ виконується нерівність $-2 \leq \xi \leq 0$.

Оцінки (132) і (133) уточнюють оцінки рівномірних відхилень сум Фур'є на множинах інтегралів Пуассона $C_\beta^{\alpha,1}L_1$, що були одержані в роботах [14] і [8].

Наслідок 5.3. *Нехай $0 < r < 1$, $\alpha > 0$, $\beta \in \mathbb{R}$ і $n \in \mathbb{N}$. Тоді при всіх $n \geq \left(\frac{4}{\alpha r}\right)^{\frac{1}{r}}$ для довільної функції $f \in C_\beta^{\alpha,r}L_1$ має місце нерівність*

$$\|f(\cdot) - S_{n-1}(f; \cdot)\|_C \leq e^{-\alpha n^r} n^{1-r} \left(\frac{1}{\pi \alpha r} + \mathcal{O}(1) \left(\frac{1}{(\alpha r)^2} \frac{1}{n^r} + \frac{1}{n^{1-r}} \right) \right) E_n(f_\beta^{\alpha,r})_{L_1}. \quad (134)$$

Крім того, для довільної функції $f \in C_\beta^{\alpha,r}L_1$ можна знайти функцію $\mathcal{F}(x) = \mathcal{F}(f; n, x)$ з множини $C_\beta^{\alpha,r}L_1$ таку, що $E_n(\mathcal{F}_\beta^{\alpha,r})_{L_1} = E_n(f_\beta^{\alpha,r})_{L_1}$ і має місце рівність

$$\|\mathcal{F}(\cdot) - S_{n-1}(\mathcal{F}(\cdot); \cdot)\|_C = e^{-\alpha n^r} n^{1-r} \left(\frac{1}{\pi \alpha r} + \mathcal{O}(1) \left(\frac{1}{(\alpha r)^2} \frac{1}{n^r} + \frac{1}{n^{1-r}} \right) \right) E_n(f_\beta^{\alpha,r})_{L_1}. \quad (135)$$

У (134) і (135) $\mathcal{O}(1)$ — величини, що рівномірно обмежені по всіх параметрах.

При дещо жорсткіших обмеженнях на n формули вигляду (134) і (135) були встановлені раніше в [21].

Наслідок 5.4. *Нехай $\psi \in \mathcal{D}_q$, $q \in (0, 1)$, $\beta \in \mathbb{R}$ і $n \in \mathbb{N}$. Тоді при всіх n таких, що виконується нерівність (77) для довільної функції $f \in C_\beta^\psi L_1$ має місце нерівність*

$$\|f(\cdot) - S_{n-1}(f; \cdot)\|_C \leq \psi(n) \left(\frac{1}{\pi(1-q)} + \mathcal{O}(1) \left(\frac{q}{n(1-q)^2} + \frac{\varepsilon_n}{(1-q)^2} \right) \right) E_n(f_\beta^\psi)_{L_1}. \quad (136)$$

Крім того, для довільної функції $f \in C_\beta^\psi L_1$ можна знайти функцію $\mathcal{F}(x) = \mathcal{F}(f; n, x)$ з множини $C_\beta^\psi L_1$ таку, що $E_n(\mathcal{F}_\beta^\psi)_{L_1} = E_n(f_\beta^\psi)_{L_1}$ і таку, що при виконанні (76) для неї має місце рівність

$$\|\mathcal{F}(\cdot) - S_{n-1}(\mathcal{F}(\cdot); \cdot)\|_C = \psi(n) \left(\frac{1}{\pi(1-q)} + \mathcal{O}(1) \left(\frac{q}{n(1-q)^2} + \frac{\varepsilon_n}{(1-q)^2} \right) \right) E_n(f_\beta^\psi)_{L_1}. \quad (137)$$

У (136) і (137) величина ε_n означена рівністю (77), а $\mathcal{O}(1)$ — величини, що рівномірно обмежені по всіх параметрах.

Теорема 5.5. *Нехай $\beta \in \mathbb{R}$, $\psi \in \mathfrak{M}$ і характеристики $\alpha(t)$ і $\lambda(t)$ вигляду (88) і (94) задовольняють умови (96) і (97). Тоді для всіх $n \in \mathbb{N}$ таких, що $\alpha(n) < \frac{1}{4}$ для будь-якої функції $f \in C_\beta^\psi L_1$ виконується нерівність*

$$\|f(\cdot) - S_{n-1}(f; \cdot)\|_C \leq \psi(n) \lambda(n) \left(\frac{1}{\pi} + \frac{\xi_3}{\lambda(n)} + \xi_4 \alpha(n) \right) E_n(f_\beta^\psi)_{L_1}, \quad (138)$$

де $0 \leq \xi_3 \leq \frac{4}{3\pi}$, $0 \leq \xi_4 \leq \frac{1}{\pi}$.

Крім того, для довільної функції $f \in C_\beta^\psi L_1$ можна знайти функцію $\mathcal{F}(x) = \mathcal{F}(f; n, x)$ з множини $C_\beta^\psi L_1$ таку, що $E_n(\mathcal{F}_\beta^\psi)_{L_1} = E_n(f_\beta^\psi)_{L_1}$ і при $n \in \mathbb{N}$ таких, що $\alpha(n) < \frac{1}{4}$ має

місце рівність

$$\|\mathcal{F}(\cdot) - S_{n-1}(\mathcal{F}(\cdot); \cdot)\|_C = \psi(n)\lambda(n) \left(\frac{1}{\pi} + \frac{\xi_5}{\lambda(n)} + \xi_6\alpha(n) \right) E_n(f_\beta^\psi)_{L_1}, \quad (139)$$

$$\text{де } -2 \leq \xi_5 \leq 2 + \frac{1}{\pi}, \quad -8 \leq \xi_6 \leq \frac{4}{3} \left(2 + \frac{1}{\pi} \right).$$

Нерівність (138) є наслідком формул (14) та (107), а рівність (139) випливає із (15), (107) та (115).

1. Н.И. Ахиезер, *Лекции по теории аппроксимации*, Мир, Москва (1965).
2. В.К. Дзядык, *Введение в теорию равномерного приближения функций полиномами*, Наука, Москва (1977).
3. L. Fejer, *Lebesguesche konstanten und divergente Fourierreihen*, J. Reine Angew Math. **138**, 22–53 (1910).
4. П.В. Галкин, *Оценки для констант Лебега*, Тр. МИАН СССР, **109**, 3–5 (1971).
5. В.В. Жук, Г.И. Натансон, *Тригонометрические ряды и элементы теории аппроксимации*, Изд-во Ленинг. ун-та (1983).
6. A. Kolmogoroff, *Zur Grössenordnung des Restgliedes Fourierschen Reihen differenzierbarer Funktionen*, (in German) Ann. Math.(2), **36**, №2, 521–526 (1935).
7. Н.П. Корнейчук, *Точные константы в теории приближения*, Наука, Москва, (1987).
8. А.П. Мусієнко, А.С. Сердюк, *Нерівності типу Лебега для сум Валле Пуссена на множинах аналітичних функцій*, Укр. мат. журн., **65**, № 4, 522–537 (2013).
9. А.П. Мусієнко, А.С. Сердюк, *Нерівності типу Лебега для сум Валле Пуссена на множинах цілих функцій*, Укр. мат. журн., **65**, № 5, 642–653 (2013).
10. Г.И. Натансон, *Об оценке констант Лебега сумм Валле–Пуссена*, Геометрические вопросы теории функций и множеств, Калинин (1986).
11. С. М. Никольский, *Приближение функций тригонометрическими полиномами в среднем*, Изв. АН СССР. Сер. матем., **10**, №3, 207–256 (1946).
12. А.С. Сердюк, *Наближення класів аналітичних функцій сумами Фур'є в рівномірній метриці*, Укр. мат. журн., **57**, № 8, 1079–1096 (2005).
13. А.С. Сердюк, *Наближення класів аналітичних функцій сумами Фур'є в метриці простору L_p* , Укр. мат. журн., **57**, № 10, 1395–1408 (2005).

14. А.С. Сердюк, А.П. Мусієнко, *Нерівності типу Лебега для сум Валле Пуассона при наближенні інтегралів Пуассона*, Збірник праць Інституту математики НАН України, **7**, № 1: Теорія наближення функцій та суміжні питання, Київ: Ін-т математики НАН України, 298–316 (2010).
15. A.S. Serdyuk, I.V. Sokolenko, *Approximation by Fourier sums in classes of differentiable functions with high exponents of smoothness*, Methods of Functional Analysis and Topology, **25**, № 4, 381–387 (2019).
16. А.С. Сердюк, І. В. Соколенко, *Наближення сумами Фур'є на класах диференційовних у сенсі Вейля – Надя функцій із високим показником гладкості*, Укр. мат. журн., **74**, № 5, 685–700 (2022).
17. А.С. Сердюк, *Оцінки найкращих наближень класів нескінченно диференційовних функцій в рівномірній та інтегральній метриках*, Укр. мат. журн., **66**, №9, 1244–1256 (2014).
18. А.С. Сердюк, Т.А. Степанюк, *Рівномірні наближення сумами Фур'є на класах згорток з інтегралами Пуассона*, Допов. НАН України, № 11, 10–16 (2016).
19. А.С. Сердюк, Т.А. Степанюк, *Наближення класів узагальнених інтегралів Пуассона сумами Фур'є в метриках просторів L_s* , Укр. мат. журн., **69**, № 5, 695–704 (2017).
20. A.S. Serdyuk, T.A. Stepanyuk, *Uniform approximations by Fourier sums on classes of generalized Poisson integrals*, Analysis Mathematica, **45**, №1, 201–236 (2019).
21. A.S. Serdyuk, T.A. Stepanyuk, *Asymptotically best possible Lebesgue-type inequalities for the Fourier sums on sets of generalized Poisson integrals*, FILOMAT, **34**, №14, 4697–4707 (2020).
22. A.S. Serdyuk, T.A. Stepanyuk, *About Lebesgue inequalities on the classes of generalized Poisson integrals*, Jaen J. Approx. **12**, 25–40 (2021).
23. И.А. Шакиров, *О двусторонней оценке нормы оператора Фурье*, Уфимск. матем. журн., **10**, №1, 96–117 (2018).
24. А.И. Степанец, *Классификация периодических функций и скорость сходимости их рядов Фурье*, Изв. АН СССР. Сер. мат., **50**, №1, 101–136 (1986).
25. А.И. Степанец, *Классификация и приближение периодических функций*, Наукова Думка, Киев (1987).
26. А.И. Степанец, *Методы теории приближений*: В 2 ч., Пр. Ін-ту математики НАН України, Ін-т математики НАН України, Київ, **40**, Ч. I (2002).

27. А.И. Степанец, *Методы теории приближений*: В 2 ч., Пр. Ін-ту математики НАН України, Ін-т математики НАН України, Київ, **40**, Ч. I (2002).
28. A.I. Stepanets, *On the Lebesgue inequality on classes of (ψ, β) -differentiable functions*, Ukr. Math. J., **41**, №4, 435–443 (1989).
29. А.И. Степанец, А.С. Сердюк, *Неравенства Лебега для интегралов Пуассона*, Укр. мат. журн., **52**, № 6, 798–808 (2000).
30. А.И. Степанец, А.С. Сердюк *Приближение суммами Фурье и наилучшие приближения на классах аналитических функций*, Укр. мат. журн., **52**, №3, .375–395 (2000).
31. О.І. Степанець, А.С. Сердюк, А.Л. Шидліч *Про деякі нові критерії нескінченної диференційовності періодичних функцій*, Укр. мат. журн., **59**, №10, 1399–1409 (2007)
32. А.И. Степанец, А.С. Сердюк, А.Л. Шидлич, *Классификация бесконечно дифференцируемых функций* Укр. мат. журн., **60**, №12, 1686–1708 (2008).
33. С. Б. Стечкин *Оценка остатка ряда Фурье для дифференцируемых функций. Приближение функций полиномами и сплайнами*, Сборник статей, Тр. МИАН СССР, **145**, 126–151 (1980).
34. С.А. Теляковский, *О нормах тригонометрических полиномов и приближении дифференцируемых функций линейными средними их рядов Фурье. I*, Тр. Мат. ин-та АН СССР, **62**, 61–97 (1961).
35. С.А. Теляковский, *Приближение дифференцируемых функций частными суммами их рядов Фурье*, Матем. заметки, **4**, № 3, 291–300 (1968).
36. С.А. Теляковский, *О приближении суммами Фурье функций высокой гладкости*, Укр. мат. журн., **41**, № 4, 510–518 (1989).